

ZBRODNIA W KUROPATACH 1937–1941: **PRAWDA I WOLNOŚĆ**

Polsko-białoruska konferencja online
24 lutego 2021

„Dziady przeciwko terrorowi” – pod tym hasłem 1 listopada 2020 roku tysiące Białorusinów maszerowało z Mińska do Kuropat, aby upamiętnić ofiary zbrodni sowieckich i zaprotestować przeciwko represjom władzy, które uderzają dziś w białoruską opozycję. Siły porządkowe próbowały rozbić demonstrację, użyto gazu łzawiącego, granatów hukowych i kul gumowych, aresztowano ponad 300 osób, wiele z nich pobito. Uczestnicy uroczystości, którym udało się dotrzeć do Kuropat, złożyli kwiaty i zapalili znicze przy krzyżach oraz śpiewali pieśni. Z biało-czerwono-białymi flagami w rękach utworzyli żywy korytarz prowadzący do centralnego miejsca upamiętnienia.

Kuropaty, uroczysko na obrzeżach Mińska, jest symbolem zbrodni komunistycznych na białoruskiej inteligencji. To właśnie tam Sowieci w latach 1937–1941 rozstrzelali według różnych szacunków od 100 tys. do 250 tys. osób. W Kuropatach zabijani byli również Polacy – ofiary operacji polskiej NKWD oraz zbrodni katyńskiej. W Związku Sowieckim o terrorze komunistycznym nie wolno było wspominać, dlatego Kuropaty zostały wymazane z pamięci zbiorowej, podobnie jak inne miejsca masowych rozstrzelań. W 1988 roku w języku białoruskim ukazał się artykuł autorstwa Zenona Pazniaka i Jewgenija Szmygalewa *Куропаты – дарога смерці* (Kuropaty – droga śmierci), w którym po raz pierwszy poruszono kwestię masowych mordów. Mimo upływu lat zbrodnia w Kuropatach nadal czeka na rzetelne opracowanie naukowe – wciąż nie przeprowadzono badań archeologicznych, a dokumentacja pozostaje zamknięta w archiwach. Z jednej strony Kuropatom grozi zapomnienie i zatarcie śladów zbrodni, z drugiej – instrumentalizacja w ramach oficjalnej państwowej polityki historycznej. Jednocześnie ostatnie wydarzenia wyraźnie wskazują, że pamięć o sowieckim terrorze jest żywa wśród Białorusinów i staje się istotnym punktem odniesienia dla tych, którzy dziś domagają się prawdy i wolności.

Wspólna konferencja Instytutu Pileckiego i Domu Białoruskiego w Warszawie będzie poświęcona masowym represjom, których Białorusini i Polacy doświadczyli ze strony totalitarnej władzy sowieckiej w latach 1937–1941. Celem konferencji jest prezentacja obecnego stanu wiedzy na temat zbrodni w Kuropatach, która pozostaje poza głównym nurtem świadomości historycznej Polaków, a na Białorusi jest bliżej znana tylko w kręgach opozycyjnych. Zależy nam na podkreśleniu wspólnoty doświadczeń Białorusinów i Polaków w konfrontacji z komunizmem. Chcemy także zastanowić się nad rolą pamięci o Kuropatach i – szerzej – sowieckim terrorze w procesie upodmiotowienia społeczeństwa białoruskiego i kształtowania się nowej białoruskiej tożsamości politycznej. Czy wspólna historia narodów Europy Środkowo-Wschodniej może być podstawą porozumienia i współpracy? Jakie znaczenie ma doświadczenie komunizmu dla wysiłków na rzecz budowy i poszerzenia przestrzeni wolności i demokracji w naszym regionie? Jak wprowadzać tę perspektywę do głównego nurtu pamięci europejskiej?

9.00–9.45

Otwarcie

Wojciech Kozłowski **INSTYTUT PILECKIEGO**

Aleś Zarembiuk **FUNDACJA DOM BIAŁORUSKI**

10.00–12.00

Panel I. Białorusini i Polacy – ofiary komunizmu. Zbrodnie w Związku Sowieckim

Moderator

Olga Lebedewa **INSTYTUT PILECKIEGO**

Prelegenci

Aleksander Smalianczuk **INSTYTUT SLAWISTYKI POLSKIEJ AKADEMII NAUK**

Represje polityczne w Białoruskiej SRS w latach 1920–1940: problematyka badawcza

Nina Stużyńska **HISTORYCZKA I DZIAŁACZKA SPOŁECZNA**

Trójkąt represji w Mińsku: więzienie, obóz koncentracyjny, CzK-GPU.

Lata 20. XX wieku

Ihar Mielnikau **HISTORYK, LAUREAT NAGRODY IM. LWA SAPIEHY W 2020 ROKU**

Stalinowskie represje na granicy polsko-sowieckiej w latach 30. XX wieku

Maciej Wyrwa **CENTRUM POLSKO-ROSYJSKIEGO DIALOGU I POROZUMIENIA**

Kuropaty a nieodnalezione ofiary zbrodni katyńskiej

14.00–16.00

Panel II. Przebudzenie pamięci: Kuropaty w świadomości historycznej

Moderator

Jerzy Rohoziński **INSTYTUT PILECKIEGO**

Prelegenci

Ihar Kuzniacou **BIAŁORUSKI UNIWERSYTET PAŃSTWOWY**

Miejsca masowych zbrodni i pochówków w uroczysku Kuropaty: problemy poszukiwania i upamiętnienia ofiar sowieckiego terroru

Wojciech Śleszyński **MUZEUM PAMIĘCI SYBIRU**

Pamięć o miejscu zbrodni w Kuropatach jako jeden z filarów budowania alternatywnej w stosunku do postsowieckiej wizji dziejów Białorusi

Pavel Ablamski **INSTYTUT HISTORII POLSKIEJ AKADEMII NAUK**

Kuropaty jako miejsce pamięci w świadomości historycznej młodego pokolenia Białorusinów

Olga Lebedewa **INSTYTUT PILECKIEGO**

Ofiary i sprawcy: operacja polska NKWD w pamięci historycznej

16.15–17.15

**Panel III. Negacja, trolling, fake news: jak się faszkuje historię komunizmu
Dwugłós polsko-białoruski**

Kamil Kłysiński **OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH**

Zmicier Mickiewicz **BIELSAT TV I BELARUS SECURITY BLOG**

Moderator

Andrzej Zawistowski **INSTYTUT PILECKIEGO**

18.00–19.30

**Panel IV. Siła antykomunizmu. Historia i podmiotowość polityczna w Europie
Środkowo-Wschodniej**

Moderator

Tomasz Stefanek **INSTYTUT PILECKIEGO**

Uczestnicy

Alaksandr Milinkiewicz **BIAŁORUSKI DZIAŁACZ OPOZYCYJNY, KANDYDAT W WYBORACH
PREZYDENCKICH NA BIAŁORUSI W 2006 ROKU**

Andrzej Poczobut **DZIENNIKARZ, DZIAŁACZ MNIEJSZOŚCI POLSKIEJ NA BIAŁORUSI**

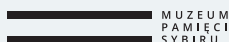
Agnieszka Romaszewska-Guzy **BIELSAT TV**

Paweł Ukielski **MUZEUM POWSTANIA WARSZAWSKIEGO**

Organizatorzy

Partnerzy

ABSTRAKTY REFERATÓW

dr hab. Aleksander Smalianczuk

Represje polityczne w Białoruskiej SRS w latach 1920–1940: problematyka badawcza

Podczas wystąpienia zostanie ukazany zwięzły przegląd badań nad problematyką represji politycznych we współczesnej historiografii białoruskiej, jej konfrontacji z oficjalną ideologią państwową. W drugiej części referatu autor skupi się na niezbadanych aspektach tej problematyki i nowych obszarach badawczych. Przybliży również problem białoruskiej pamięci historycznej o zbrodniach reżimu komunistycznego.

dr Nina Stużyńska

Trójkąt represji w Mińsku: więzienie, obóz koncentracyjny, CzK-GPU. Lata 20. XX wieku

Przedmiotem referatu jest analiza zorganizowanych form przemocy politycznej i funkcjonowania instrumentów represji na sowieckiej Białorusi: CzK-GPU, więzień, obozów koncentracyjnych i kolonii pracy przymusowej. W latach 20. XX wieku stworzono podstawy zmian legislacyjnych i moralnych (antymoralne) pod przyszły niewyobrażalny terror. Rozpoczęto wówczas proces konsolidacji władzy, niszczone wszelkie formy oporu i sprzeciwu. Zachodzące zmiany znalazły odzworowanie w losach przedstawicieli różnych grup społecznych.

dr Ihar Mielnikau

Stalinowskie represje na granicy polsko-sowieckiej w latach 30. XX wieku

Na przelomie lat 20. i 30. XX wieku władze sowieckie rozpoczęły budowę systemu umocnień na granicy z Polską na terenie dzisiejszej Białorusi. Wiązało się to z początkiem „oczyszczania” strefy przygranicznej z „niepożądanych” elementów. Szczyt tego procesu przypadł na lata 1937–1938.

dr Maciej Wyrwa

Kuropaty a nieodnalezione ofiary zbrodni katyńskiej

Kuropaty to miejsce szczególne, miejsce ukrycia zwłok ofiar sowieckich represji zarówno Wielkiego Terroru z lat 1937–1938, jak i II wojny światowej. W dołach śmierci spoczywają obok siebie ciała przedstawicieli wielu narodów i grup etnicznych, m.in. Białorusinów, Żydów, Rosjan, Polaków – obywateli Związku Sowieckiego i II Rzeczypospolitej. Czy w Kuropatach swój tragiczny koniec znalazły również wciąż bezimiennie ofiary zbrodni katyńskiej, zamordowane w katowniach NKWD w Mińsku?

dr Ihar Kuzniacou

Miejsca masowych zbrodni i pochówków w uroczysku Kuropaty: problemy poszukiwania i upamiętnienia ofiar sowieckiego terroru

Referat będzie poświęcony procedurze egzekucji i pochówku ofiar represji politycznych w latach 30. i 40. XX wieku na terenie Mińska i okolic. Zostanie omówiona problematyka sprawy karnej wszczętej 14 czerwca 1988 roku przez prokuraturę Białoruskiej SRS, ekshumacji przeprowadzonych najpierw w 1988 roku, a następnie w latach 1997–1998 przez prokuraturę wojskową. Podczas wystąpienia autor podda analizie wyniki badań, postawi również tezę, że Kuropaty są prawdopodobnym miejscem pochówku oficerów Wojska Polskiego zamordowanych w 1940 roku, oraz poruszy problematykę poszukiwania i upamiętnienia ofiar sowieckiego terroru.

prof. dr hab. Wojciech Śleszyński

Pamięć o miejscu zbrodni w Kuropatach jako jeden z filarów budowania alternatywnej w stosunku do postsowieckiej wizji dziejów Białorusi

Już po koniec lat 80. XX wieku władze Białoruskiej SRS z obawą obserwowały coraz powszechniej przebijające się do społeczeństwa białoruskiego informacje o zbrodniach komunistycznych w podmińskich Kuropatach. Szok wywołał artykuł Zenona Pazniaka napisany we współpracy z Jewgenijem Szmygalewem zatytułowany *Куропаты – дарога смерці* (Kuropaty – droga śmierci), opublikowany w czerwcu 1988 roku. Po 1991 roku w środowisku białoruskich historyków opowiadających się za tzw. narodowo-państwową koncepcją dziejów kwestia zbrodni w Kuropatach odgrywała kluczową rolę. Stanowisko to spotkało się z jednoznaczną krytyką środowisk postsowieckich. Po 1994 roku stało się główną wykładnią administracji prezydenta Łukaszenki. Pomimo działań władz państwowych pamięć o zbrodni sowieckiej w Kuropatach nadal stanowi jedną z bardziej wyrazistych linii podziału pomiędzy zwolennikami narodowo-państwowej koncepcji dziejów a koncepcji społeczno-ekonomicznej (obecnie białoruskiej ideologii państwowej).

Pavel Ablamski

Kuropaty jako miejsce pamięci w świadomości historycznej młodego pokolenia Białorusinów

Kuropaty jako miejsce pamięci odkryto w specyficznym czasie i specyficznych warunkach. Rozpad Związku Sowieckiego był dla części Białorusinów długo oczekiwanym wyrwaniem z sowieckiego kolonialnego imperium, dla pozostałych zaś – największą katastrofą XX wieku. Jednocześnie tylko niewielka część społeczeństwa białoruskiego rozpatrywała zbrodnię w Kuropatach w kontekście sowieckiej polityki ludobójstwa. Kuropaty widziane z tej perspektywy były mitem założycielskim Białoruskiego Frontu

Narodowego. Konsolidacja autorytarnego reżimu Łukaszenki sprzyjała popadaniu Kuropat w zapomnienie. Jednocześnie pamięć o nich była starannie pielęgnowana w środowiskach białoruskiej opozycji. Świadomość historyczna młodego pokolenia Białorusinów aktualnie wygląda jak palimpsest, w którym ścierają się wpływy obu narracji o Kuropatach.

Olga Lebedewa

Ofiary i sprawcy: operacja polska NKWD w pamięci historycznej

Referat dotyczy pamięci historycznej o największej operacji narodowościowej w Związku Sowieckim. Prześladowania Polaków zdarzały się też wcześniej, jeszcze przed Wielkim Terrorem. Kulminacją represji NKWD była przeprowadzona w latach 1937–1938 operacja polska. Według szacunków zginęło wówczas ponad 100 tys. Polaków, a prawie 30 tys. wysłano do łagrów.

BIOGRAMY

Pavel Ablamski, historyk, współpracownik Instytutu Historii PAN, w którym przygotowuje rozprawę doktorską „Polityka narodowościowa państwa polskiego na Polesiu w latach 1921–1939 roku”. Jego zainteresowania badawcze obejmują problematykę mniejszości narodowych i politykę narodowościową państw Europy Środkowo-Wschodniej w okresie międzywojennym oraz historię polityczną i społeczną wschodnich województw II Rzeczypospolitej.

Kamil Kłysiński, politolog, absolwent Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa oraz wschodoznawstwa w Instytucie Wschodnim na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Od 2007 roku pracuje w Ośrodku Studiów Wschodnich, gdzie od początku zajmuje się tematyką białoruską. W latach 2013–2016 pracował w dyplomacji w Ambasadzie RP w Wilnie. Stały współpracownik „Nowej Europy Wschodniej”. Przetłumaczył biografię Aleksandra Łukaszenki autorstwa Walerija Karbalewicza *Aleksandr Łukaszenko. Portret polityczny*, wydaną nakładem wydawnictwa PISM w 2013 roku.

dr Ihar Kuzniacou, historyk, związany z Tomskim Uniwersytetem Państwowym, gdzie obronił pracę doktorską „Массовые репрессии на территории Западной Сибири в 1930-е годы и реабилитация жертв террора” (Masowe represje na Syberii Zachodniej w latach 30 XX wieku i rehabilitacja ofiar terroru). W latach 1993–1998 uzyskał tytuł docenta w Katedrze Służby Dyplomatycznej i Konsularnej Wydziału Stosunków Międzynarodowych Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego. Członek Międzynarodowego Stowarzyszenia Historyczno-Oświatowego, Dobroczynnego i Obrony Praw Człowieka „Memoriał” oraz Białoruskiego Stowarzyszenia Dziennikarzy. Autor licznych książek i artykułów naukowych oraz publicystycznych na temat historii represji sowieckich.

Olga Lebedewa, historyczka, absolwentka Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, obecnie doktorantka na Wydziale Nauk o Kulturze i Sztuce UW. Zajmuje się problematyką pamięci historycznej na przykładzie muzeów państw postkomunistycznych. Koordynatorka Sekcji Wschodniej w Dziale Archiwum Instytutu Pileckiego.

Zmicer Mickiewicz, dziennikarz Biełsat TV, analityk projektu Belarus Security Blog. Absolwent Wydziału Komunikacji Międzykulturowej Państwowego Uniwersytetu Lingwistycznego w Mińsku. Redaktor naczelny almanachu „Varta” poświęconego tematom bezpieczeństwa narodowego Białorusi. Obszary badań: wojna informacyjna i propaganda, stosunki międzynarodowe, przeciwdziałanie terroryzmowi.

dr Ihar Mielnikau, historyk, specjalista w zakresie historii wojskowej Białorusi, absolwent Uniwersytetu Warszawskiego. Laureat Nagrody im. Wacława Łastowskiego za popularyzację wiedzy o historii Białorusi (2014). Autor licznych książek dotyczących okresu międzywojennego i II wojny światowej poruszających problematykę historii pogranicza polsko-sowieckiego: *Заходнебеларуская Атлантада 1921–1941 гг.* (2014, Zachodniobiałoruska Atlantyda 1921–1941); *Мяжа ля Заслаўя 1921–1941 гг.* (2015, Granica koło Zastawia 1921–1941); *Заходнебеларуская Атлантада 1921–1941 гг. Паміж Варшавай і Масквой* (2016, Zachodniobiałoruska Atlantyda 1921–1941. Między Warszawą a Moskwą); *Яліна. Гісторыя ў 90 гадоў* (2016, Choinka. Historia w 90 lat); *Забытыя героі. Жаўнеры з Беларусі ў Другім польскім корпусе і Першай польскай асобнай паветрана-дэсантнай брыгадзе* (2017, Запо-

mniani Bohaterowie. Żołnierze z Białorusi w 2. Korpusie Polskim i 1. Polskiej Oddzielnej Brygadzie Powietrzno-desantowej); *Адысея палешука* (2017, Odyseja Poleszuka); *Другая сусветная вайна на фотаздымках з архіва Ігара Мельнікава* (2018, II wojna światowa na zdjęciach z Archiwum Ihara Mielnikau); *Верасень 1939 г. Магілы „неаб’яўленай вайны”* (2019, Wrzesień 1939. Groby wojny niewypowiedzianej); *На „мяжы цывілізацый”. Старонкі гісторыі даваеннага савецка-польскага кардону ў Беларусі* (2020, Na granicy cywilizacji. Historii przedwojennego radziecko-polskiego kordonu na Białorusi).

dr Alaksandr Milinkiewicz, fizyk, działacz społeczny, polityk. Absolwent Wydziału Fizyki i Matematyki Instytutu Pedagogicznego w Grodnie. Pracownik naukowy białoruskich i zagranicznych jednostek edukacyjnych. W październiku 2005 roku został wybrany wspólnym kandydatem środowisk demokratycznych na urząd prezydenta Białorusi. Rok później otrzymał od Parlamentu Europejskiego Nagrodę im. Andrieja Sacharowa. W latach 2006–2016 kierował Ruchem „Za Wolność”. Autor licznych prac naukowych i monografii z zakresu fizyki, historii, kultury, edukacji i architektury Białorusi. Pod koniec lat 80. XX wieku odnalazł w Wołczynie grób ostatniego króla Rzeczypospolitej Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Andrzej Poczobut, dziennikarz, publicysta i bloger związany z Grodnem, działacz mniejszości polskiej na Białorusi. W latach 1999–2001 był wykładowcą prawa w Grodzieńskim Państwowym College'u Politechnicznym oraz w Technikum Prawa i Biznesu. Następnie zajął się działalnością dziennikarską. Pracował m.in. w grodzieńskich gazetach „Pahonia”, „Dzień”, „Miestnoje Wriemia”, „Głos z nad Niemna” oraz ogólnokrajowym dzienniku niezależnym „Narodnaja Wola”. Pełnił funkcję redaktora naczelnego „Magazynu Polskiego na Uchodźstwie”, czasopisma Związku Polaków na Białorusi. Od 2006 roku jest korespondentem „Gazety Wyborczej” w Grodnie. Aktywny członek Związku Polaków na Białorusi. Autor książki *System Białoruś* (2013).

dr Jerzy Rohoziński, historyk, antropolog kultury, adiunkt w Instytucie Pileckiego. Doktor nauk humanistycznych. Interesuje się historią społeczno-religijną carskiej Rosji i ZSRS. Autor książek *Święci, biczownicy i czerwoni chanowie. Przemiany religijności muzulmańskiej w radzieckim i poradzieckim Azerbejdżanie* (2005); *Bawełna, samowary i Sartowie. Muzulmańskie okrainy carskiej Rosji 1795–1916* (2014); *Początki państw. Gruzja* (2016); *Narodziny globalnego dżihadu* (2017) oraz *Najpiękniejszy klejnot w carskiej koronie. Gruzja pod panowaniem rosyjskim 1801–1917* (2018). Niedługo ukaże się jego książka o Polakach w Kazachstanie.

Agnieszka Romaszewska-Guzy, dziennikarka prasowa i telewizyjna, pomysłodawczyni i dyrektorka Bietsat TV, niezależnej stacji telewizyjnej nadającej na Białorusi. W czasie studiów na Uniwersytecie Warszawskim działała w NZS. Po wprowadzeniu stanu wojennego została internowana. Do 1989 roku współpracowała ze środowiskami opozycyjnymi, m.in. z Ruchem „Wolność i Pokój”. Od 1992 roku związana z TVP, gdzie pracowała m.in. w charakterze korespondenta międzynarodowego, szefa zespołu reporterów oraz zastępcy szefa *Wiadomości*. Pełniła również obowiązki dyrektora TVP Polonia oraz TVP Białystok. Należy do Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich, w którym pełniła funkcję wiceprezesa, a także zasiadała w zarządzie Europejskiej Federacji Dziennikarzy.

dr hab. Aleksander Smalianczuk, historyk, profesor Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk oraz profesor wizytujący Uniwersytetu Warszawskiego. Zajmuje się historią ruchów narodowych na Białorusi i Litwie w XIX–XX wieku, historią polityczną Białorusi w XX wieku, urbanistyką historyczną, historią mówioną. Autor monografii *Паміж краёвасцю і нацыянальнай ідэяй. Польшкі рух на беларускіх і літоўскіх землях. 1864-люты 1917* (2004, Między regionalizmem a ideą narodową. Ruch polski na ziemiach białoruskich i litewskich. 1864 – luty 1917); *Краёвая ідэя ў беларускай гісторыі* (2017, Idea krajowa w historii Białorusi); *Раман Скірмунт (1868–1939). Жыццяпіс грамадзяніна Краю* (2018, Roman Skirmunt (1868–1939). Biografia obywatela Kraju). Redaktor naczelny „Homo Historicus. Rocznika Antropologii Historii” (od 2018 roku) oraz rocznika Katedry Białorutenistyki UW „Acta Albaruthenica” (od 2020). Współautor projektu internetowego „Białoruskie Archiwum Historii Mówionej”. Członek Zarządu Komitetu Białoruskiego Towarzystwa Historycznego (Mińsk–Grodno–Białystok), członek Rady Instytutu Wielkiego Księstwa Litewskiego (Kowno).

Tomasz Stefanek, historyk idei, muzealnik. Realizował projekty badawcze, edukacyjne i wystawiennicze we współpracy z Muzeum Powstania Warszawskiego i Muzeum Historii Polski. Współtwórca wystawy stałej Muzeum Emigracji w Gdyni. Autor wyboru publicystyki Tomasza Merty *Nieodporność konserwatyzmu. Pisma wybrane* (2011) oraz zbioru esejów *Być albo nie być. Szkice o podmiotowości* (2016). Publikował m.in. w „Teologii Politycznej”, „Rzeczypospolitej” i „Polska The Times”. Pracuje w Instytucie Pileckiego.

dr Nina Stuzińska, historyczka i działaczka społeczna, absolwentka Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego. Doktoryzowała się w Państwowej Akademii Nauk. Pracowała w Instytucie Historii Narodowej Akademii Nauk (1984–2003), skąd została zwolniona z powodów politycznych. Odbyła liczne staże naukowe w instytucjach białoruskich i zagranicznych. Związana z Białoruską Partią Socjaldemokratyczną, której była wiceprzewodniczącą w latach 1998–2003, a także z Białoruską Ligą Kobiet od 1998.

prof. dr hab. Wojciech Śleszyński,

historyk, od 2017 roku dyrektor powstającego w Białymstoku Muzeum Pamięci Sybiru. Wieloletni wykładowca Uniwersytetu w Białymstoku, dziekan Wydziału Historyczno-Socjologicznego. Autor licznych naukowych i popularnonaukowych publikacji dotyczących m.in. Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej czy okupacji sowieckiej lat 1939–1941.

dr Paweł Ukielski, politolog, adiunkt w Zakładzie Europy Środkowo-Wschodniej Instytutu Studiów Politycznych PAN, wicedyrektor Muzeum Powstania Warszawskiego w latach 2004–2014 i od 2016 roku. W latach 2014–2016 wiceprezes IPN, od 2011 roku członek władz Platformy Europejskiej Pamięci i Sumienia. Wykładowca Collegium Civitas (2002–2014) oraz Graduate School for Social Research (od 2020). Autor m.in. zbioru tekstów *Pamięć Polski, pamięć sąsiadów. Pamięć Europy* (2020), współautor monografii *1989 – Jesień Narodów* (2009, wydanie rumuńskie 2013, węgierskie 2014, angielskie 2020).

dr Maciej Wyrwa, historyk, pracownik Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, koordynator projektów „Losy obywateli Polski pod władzą sowiecką po 17 września 1939 roku” oraz „Operacja polska NKWD. Ofiary, dokumenty”. Autor m.in. publikacji *Nieodnalezione ofiary Katynia? Lista osób zaginionych na obszarze północno-wschodnich województw II RP od 17 września 1939 do czerwca 1940* (2015). Specjalizuje się w badaniach historii represji sowieckich wobec Polaków oraz problematyki pamięci historycznej.

dr hab. Andrzej Zawistowski, historyk, profesor Szkoły Głównej Handlowej, specjalizuje się w historii gospodarczej, społecznej i politycznej XX w. Pracownik Katedry Historii Gospodarczej i Społecznej Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie oraz Instytutu Pileckiego. W latach 2012–2016 dyrektor Biura Edukacji Publicznej IPN, a w latach 2017–2020 kierownik Działu Historycznego Muzeum Powstania Warszawskiego. Autor kilkuset publikacji naukowych i popularnonaukowych, w tym monografii i podręczników. Współtwórca popularnonaukowego miesięcznika historycznego „Pamięć.pl”.